

CLIENT UPDATE

פסק דין תקדימי של בית המשפט העליון בעניין גפניאל קובע הלכה ליישום עילת התמחור המופרז

28 ביולי, 2022

בית המשפט העליון פרסם שלשום (26.7.2022) פסק דין תקדימי שנידון בהרכב של שלושה (ברון, הנדל ואלרון) בבקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי (מפי כבוד השופט גרוסקופף), לאשר ניהולה של תובענה כייצוגית, נגד החברה המרכזית לייצור משקאות קלים בע"מ, בעילה של תמחור מופרז עבור משקה קוקה-קולה בבקבוק 1.5 ליטר.

פסק הדין דן בשאלה האם חוק התחרות הישראלי מטיל איסור על בעל מונופולין לקבוע מחיר מופרז למוצר או שירות, ומהם התנאים להחלתו של איסור זה. אגב הדיון בסוגיה זו, בית המשפט נדרש גם לשאלת נטל ההוכחה המוטל על המבקש בבקשה לאישור תובענה כייצוגית המוגשת מכוח עילה זו.

בית המשפט העליון הכיר לראשונה בתחולתה של עילת התמחור המופרז בדין הישראלי וקבע כי **קליטתה של עילת התמחור המופרז בדין הישראלי היא מתבקשת** (בדומה לדין האירופי) והיא באה בגדרי הוראת סעיף 29א(ב)(1) לחוק התחרות הכלכלית, האוסרת על בעל מונופולין לקבוע מחיר בלתי הוגן עבור נכס או שירות. יחד עם זאת, בית המשפט קורא ליישם את עילת התמחור המופרז בצורה זהירה ומרוסנת, ו"**להישמר מפני מצב שבו בית המשפט הופך למאסדר העל של המחירים בכלכלה הישראלית**".

בעוד שההכרה העקרונית בעילת התמחור המופרז קנתה שביתה גם בבתי משפט מחוזיים בתיקים רבים שהגיעו לפתחם עד היום, הרי ששאלת אופן יישום העילה שנוי במחלוקת. לעניין יישום העילה, קבע בית המשפט כי המבחן להתקיימות העילה יהיה מבחן דו-שלבי (כפי שנהוג גם בדין האירופי וכמקובל על הממונה על התחרות והיועמ"ש) אותו צריך ליישם בית המשפט כבר בשלב אישור התובענה כייצוגית:

- בשלב הראשון **תיבחן מידת מופרזות המחיר המונופוליסטי ביחס למחיר שהיה נגבה בתנאים של תחרות בשוק**. לצורך כך, ניתן לעשות שימוש במבחני העזר המקובלים – המרכזיים שבהם הם מבחן העלויות, הבוחן את הפער בין מחיר המוצר לעלות הייצור שלו, ומבחן ההשוואה לנקודות ייחוס שונות כגון המחיר הנגבה על ידי המתחרות, מחיר הנגבה מלקוחות שונים, מחיר מוצר דומה בשוק גיאוגרפי אחר וכיוצ"ב. נטל ההוכחה בשלב זה יהיה על כתפי המבקש.
- **בשלב השני, תיבחן שאלת ההוגנות של המחיר**. כלומר, ייבחנו הנסיבות הכלכליות שהביאו לקביעתו של מחיר זה בשוק והאם הוא תולדה של ניצול לרעה של כוח מונופוליסטי. במסגרת זו יש לבחון, למשל, את פערי הכוחות בין בעל המונופולין לצרכן, חסמי הכניסה לשוק, מידת הביקוש למוצר, הבידול שלו, קיומם של תחליפים לו ועוד. יש לתת את הדעת לשאלה כיצד הגבלות על מחירו של המוצר ישפיעו על המגוון, האיכות, הזמינות ומחיר המוצרים שיוצעו לצרכנים בעתיד. נטל ההוכחה בשלב זה יעבור לפתחו של בעל המונופולין, להראות שהמחיר שנקבע על ידו – גם אם יקבע כי הוא מופרז – בכל זאת הוגן.

בית המשפט העליון מותח ביקורת על החלטתו של בית המשפט המחוזי לפיה בנסיבות המקרה, כיוון שהחברה המרכזית בחרה לא לגלות מידע לתובע, יש להנמיך באופן משמעותי את רף ההוכחה הנדרש בשלב אישור התובענה כייצוגית. בית המשפט העליון קובע כי על המחוזי היתה חובה להכריע בבקשת גילוי המסמכים, ועל בסיסו של המידע שיגולה להכריע בבקשת האישור, ומציין כי היעדרם של הליכי הגילוי וההנמכה המשמעותית של רף ההוכחה רוקנו למעשה את שלב בקשת האישור מתוכן, וגלגלו את השאלות לגבי מופרזות המחיר והוגנותו לשלב הדיון בתובענה לגופה.

בסופו של יום, החזיר בית המשפט את הדיון בבקשת האישור לבית המשפט המחוזי כדי לדון תחילה בבקשה לגילוי המסמכים, ובהמשך להכריע בשאלה האם התובע עמד ברף הנדרש לאישור תובענה ייצוגית לפי המבחנים שקבע בית המשפט העליון.

לפסק הדין באתר בית המשפט העליון לחץ [כאן](#).

פרטי קשר

ליאת הרצקה, שותפה
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6103190
liath@meitar.com

ניבה ברג לבנת, שותפה
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6103635
nival@meitar.com

עדי מרדכי, עו"ד
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6142627
adim@meitar.com

למידע נוסף אודות מחלקת הגבלים עסקיים במשרדנו, לחץ כאן.

מובהר, כי האמור לעיל הינו מידע כללי, אין בו התייחסות לנסיבות ועובדות ספציפיות ואין לראות בו משום חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי לעניין קונקרטי.

להצטרפות לעדכוני לקוחות לחץ כאן

מיתר | עורכי דין
דרך אבא הילל סילבר 16, רמת גן, 5250608, ישראל | 03-6103100
[הסר](#) | [דווח כספאם](#)